

Transect-rapport 2028

Noordwijkerhout, Hotel Sollasi

Gemeente Noordwijk

Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend
Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

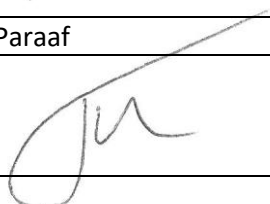
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Auteur	J.G.E. Melman MSc, J. Rap MA
Versie	Conceptversie 1.2
Projectcode	18020040
Datum	15-04-2019
Opdrachtgever	AGEL adviseurs Postbus 4156 4900 CD Oosterhout
Uitvoerder	Transect Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein 4662452100
Onderzoeksmelding	Gemeente Noordwijk
Bevoegde overheid	Nog niet goedgekeurd
Status van de rapportage	
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior prospector	28-02-2019	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van AGEL adviseurs heeft Transect b.v. januari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied op het terrein van Hotel Sollasi in Noordwijkerhout (gemeente Noordwijk). De aanleiding voor het onderzoek vormt de wijziging van het bestemmingsplan en de beoogde realisatie van een nieuw restaurant.

In het plangebied geldt in het vigerende bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde Archeologie 4. Een archeologisch onderzoek is verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 30 cm -Mv. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen bodemingrepen archeologisch vooronderzoek nodig is.

Op basis van het gecombineerde bureau- en booronderzoek kan worden geconcludeerd dat de oorspronkelijke middelhoge verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden naar een lage verwachting is bij te stellen. De lage verwachting is van kracht voor de periode Laat-Neolithicum – Late Middeleeuwen Deze lage verwachting is gebaseerd op het ontbreken van een archeologisch relevant niveau in de venige afzettingen, de duinzandafzettingen of de strandafzettingen. De top van het veenpakket is geroerd geraakt tijdens de realisatie van de bestaande bebouwing tot een diepte van 90-95 cm -Mv, in het duinpakket is geen bodemvorming aangetroffen en de strandvlakte-afzettingen vertonen sporen van een dusdanig actief afzettingsmilieu dat bewoning waarschijnlijk niet mogelijk is geweest.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om een bestemmingsplanwijziging door te voeren, zodat in de toekomst een nieuw restaurant gerealiseerd kan worden, waarvoor de ondergrond over een oppervlakte van 470 m² in meer of mindere mate geroerd gaat worden. Aangezien is vastgesteld dat voor het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden geldt, adviseren wij om in het nieuwe bestemmingsplan geen nieuwe dubbelbestemming op het gebied van archeologie op te nemen. De bouw van het nieuwe restaurant kan daarmee doorgang vinden zonder de noodzaak tot verder archeologisch onderzoek. Wel wijzen wij de initiatiefnemer en de uitvoerder van de werkzaamheden op de wettelijke plicht om eventuele toevalsvondsten te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Noordwijk (Erfgoedwet 2016, artikel 5:10)

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Noordwijk) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied. Dit besluit kan en mag afwijken van hetgeen is geadviseerd door Transect.

Inhoud

1. Aanleiding	1
3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	2
4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	4
5. Beleidskader	5
6. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	6
7. Landschap, geomorfologie en bodem	7
8. Archeologische verwachting en bekende waarden	9
9. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	11
10. Gespecificeerde archeologische verwachting	16
11. Resultaten veldonderzoek	17
12. Conclusie en Advies	19
13. Geraadpleegde bronnen	20
Bijlage 1: Archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente Noordwijkerhout	22
Bijlage 2: Geomorfologische kaart	23
Bijlage 3: Hoogtekaart	24
Bijlage 4: Bodemkaart	25
Bijlage 5: Archeologische waardenkaart	26
Bijlage 6: Boorpuntenkaart	27
Bijlage 7: Foto's van de boringen	28
Bijlage 8: Boorbeschrijvingen	29

1. Aanleiding

In opdracht van AGEL adviseurs heeft Transect¹ in januari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied op het terrein van Hotel Sollasi in Noordwijkerhout (gemeente Noordwijk). De aanleiding voor het onderzoek vormt de wijziging van het bestemmingsplan en de beoogde realisatie van een nieuw restaurant.

In het plangebied geldt in het vigerende bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde Archeologie 4. Een archeologisch onderzoek is verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 30 cm -Mv. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen bodemingrepen archeologisch vooronderzoek nodig is.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

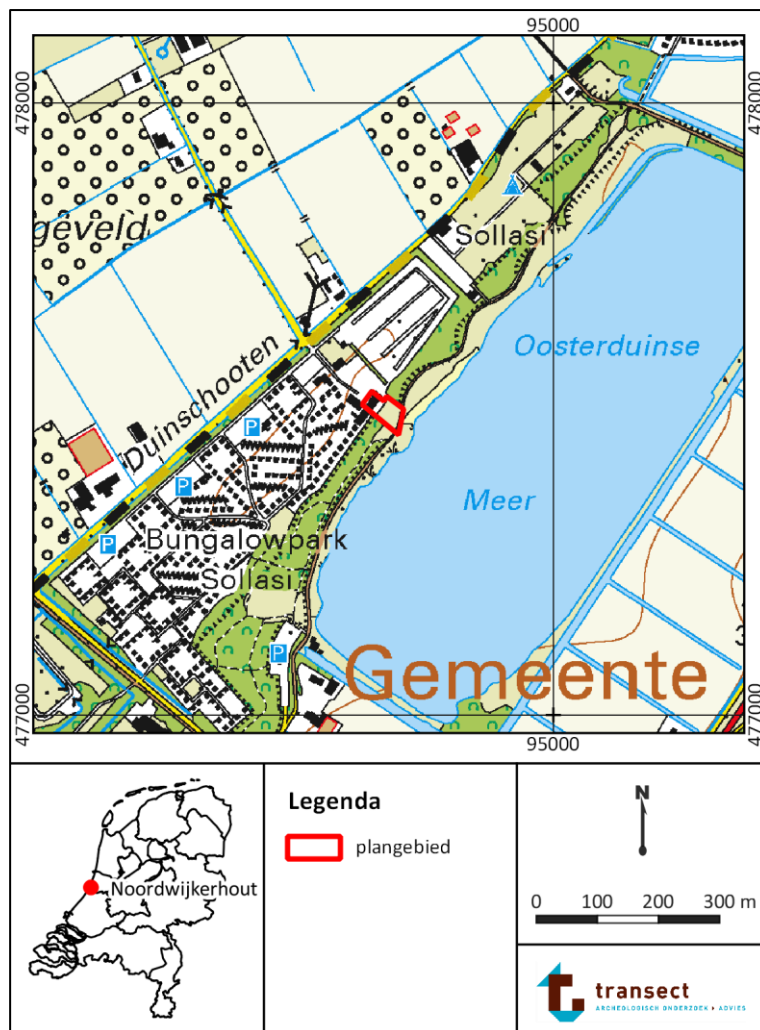
¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Noordwijk
Plaats	Noordwijkerhout
Toponiem	Hotel Sollasi
Kaartblad	24H
Centrumcoördinaat	94.691 / 477.501

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied bevindt zich op het terrein van camping en hotel Sollasi in Noordwijkerhout (gemeente Noordwijk). De ligging ervan is weergegeven in figuur 1. Het plangebied wordt begrenst door de grenzen van de voorziene bestemmingsplanwijziging. Het plangebied kan dus niet aan de hand van topografische kenmerken worden begrenst. Kadastraal gezien omvat het plangebied een deel van de percelen NWK04 sectie E nummer 6578 en 54510. In het plangebied staat een restaurant en de rest is in gebruik als grasland. In totaal beslaat het plangebied een oppervlakte van circa 2300 m².

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Bestemmingsplanwijziging en aanvraag omgevingsvergunning
Planvorming	Nieuwbouw restaurant en verlaging maaiveld
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden

In het plangebied zal een nieuw restaurant gerealiseerd worden en zal er een verdieping op het huidige motel gebouwd worden. Om dit mogelijk te maken dient een bestemmingsplanwijziging te worden doorgevoerd. Daarnaast wordt het huidige restaurant gesloopt. Er zal hiervoor in de plaats een nieuw restaurant gebouwd worden, met een oppervlakte van 470 m². De nieuwe bebouwing zal grotendeels op het bouwvlak van de huidige (te slopen) bebouwing komen. Daarnaast zal er een verlaging van het maaiveld plaatsvinden in het oostelijke deel. In figuur 2 is een overzicht van de toekomstige situatie weergegeven.

Figuur 2. Toekomstige indeling van het plangebied (bron: opdrachtgever)

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Bestemmingsplan en omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan
Onderzoeksgrens	100 m ² en dieper dan 30 cm –Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 (Erfgoedwet) is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Noordwijk inzake het plangebied staat verwoord in het bestemmingsplan “Oosterduinse meer” (2014). Hierin heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde Archeologie 1 en 4. Deze waardes zijn gebaseerd op de verwachtingskaart van de gemeente, waarop staat vastgelegd welke verwachting een bepaald gebied heeft. Het plangebied bevindt zich volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente op een strandwal (1) en in een ingesloten strandvlakte, met mogelijke overgang naar een strandwal (4). Voor het oostelijke gedeelte geldt een hoge archeologische verwachting vanaf het Neolithicum, voor de ingesloten strandvlakte geldt een lage verwachting op archeologische resten vanaf het Neolithicum. Daarnaast is er binnen het plangebied een IJzertijd vindplaats aangegeven. Hier zijn namelijk fragmenten keramiek uit de IJzertijd gevonden (Schute, 2007). In het bestemmingsplan zijn aan deze zone planregels geformuleerd ten behoeve van herontwikkeling in dergelijke gebieden. Voor gebieden met dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1 geldt een archeologische onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een omvang vanaf 100 m² en 30 cm –Mv. Dit betekent dat voor de voorgenomen herontwikkeling in het kader van de bestemmingsplanwijziging en de aanvraag van een omgevingsvergunning een archeologische waardestelling nodig is.

6. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze gegevens zijn eventueel aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur en van lokale amateurs of verenigingen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
- Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
- In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
- Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1 (KNA 4.1).

7. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Hollands kustgebied
Geomorfologie	Ingesloten strandvlakte (+/- vervlakte duinen) en afgegraven/geëgaliseerde duinen/strandwallen
Maaiveld	4 m +NAP
Bodem	Bebouwd gebied
Grondwater	Onbekend

Landschap

Noordwijkerhout maakt deel uit van het Zuid-Hollandse kustgebied (Berendsen, 2005). Dit gebied omvat het huidige strand, alle strandwallen, -vlakten en de duinen die aan de oostzijde van het strand voorkomen. Het ontstaan van dit gebied hangt samen met de zeespiegelstijgingen, die reeds vanaf het begin van het Holoceen (circa 10.000 jaar geleden) het gebied sterk hebben beïnvloed. Vanaf toen stond het kustgebied onder invloed van een sterke zeespiegelstijging. De kust bestond uit een lagune die werd afgeschermd van de zee door een serie zandbanken en -platen. Tussen deze banken en platen lagen een aantal zeegaten: getijdegeulen waardoor zeewater de lagune in kon stromen. Door de alsmaar stijgende zeespiegel werd de lagune met bijbehorende wadden, geulen en banken geleidelijk landinwaarts verplaatst.

Dit stopte toen vanaf circa 5.000 jaar geleden de stijging van de zeespiegel in snelheid afnam. Hierdoor kon de kust zich in combinatie met een toegenomen sedimentaanvoer vanuit de zee en de rivieren uitbouwen. De zandbanken groeiden zodoende aaneen en vormden een strandwal met aan de zeezijde een strand. De meeste zeegaten raakten daarbij verzand (Hijma, 2010). Dit aanhoudende proces leidde tot een uitbouw van de kust, waardoor een afwisseling van strandvlaktes en -wallen elkaar opvolgden en een gesloten kust ontstond. De strandvlaktes werden gevormd tijdens rustige perioden door een geleidelijke aanwas van zand. De hoger gelegen delen op het strand raakten daarbij geleidelijk begroeid en lokaal ontstonden enkele duinen. Het strand liep daarbij alleen bij springtij onder water. In perioden met toegenomen stormen werd zand vanuit zee op de strandvlakte geworpen, waardoor langs de kustlijn een strandwal ontstond. Het strand, dat achter de strandwal kwam te liggen werd afgesloten van de zee. Door het ontbreken van begroeiing op de strandwallen ontwikkelden zich door verstuiwing één tot twee meter hoge duinen, die geologisch gezien tot de Oude Duinen wordt gerekend (Zagwijn en Van Staalduinen, 1975; Van der Valk, 1992). Doordat het grondwater landinwaarts met de zeespiegel steeg trad in de strandvlaktes (tussen de strandwallen) veenvorming op, evenals in het gebied achter de strandwallen. De uitbreiding van de kust vond op deze manier plaats tot ongeveer 2.500 jaar geleden. Vanaf toen nam de snelheid van de zeespiegelstijging nog verder af, maar werd er zowel vanuit zee als vanuit de riviermondingen minder zand aangevoerd naar het kustgebied. De afgenomen aanvoer leidde in combinatie met golfwerking en getijdewerking ertoe dat delen van de kust en de rivierdelta's die voor de kust in zee uitstaken werden geërodeerd. Het zand, dat bij deze erosie vrijkwam en vervolgens op het strand aanspoelde, verstoof en leidde tot de vorming van de zogenaamde Jonge Duinen (Zagwijn en Van Staalduinen, 1975). De eerste aanzet vond reeds plaats in de Vroege Middeleeuwen, maar de duinvorming was het sterkst in de loop van de Middeleeuwen. Het oude kustlandschap van strandwallen en oude duinen raakte daarbij begraven onder een dik pakket duinzand.

Geomorfologie

Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied deels in een zone met afgegraven/geëgaliseerde duinen/stradwallen (kaartcode 1M49) en deels in een zone met ingesloten strandvlaktes +/- vervlakte duinen (kaartcode 2M40; bijlage 2). Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 3) is te zien dat het plangebied een behoorlijk maaiveldhoogteverschil heeft. In het midden is er een top van circa 4,0 m +NAP, die naar het oosten toe afloopt, naar het meer, met een maaiveldhoogte van circa 0,3 m -NAP. Het betreft vermoedelijk een verhoogde duinenrij rondom het Oosterduinse meer.

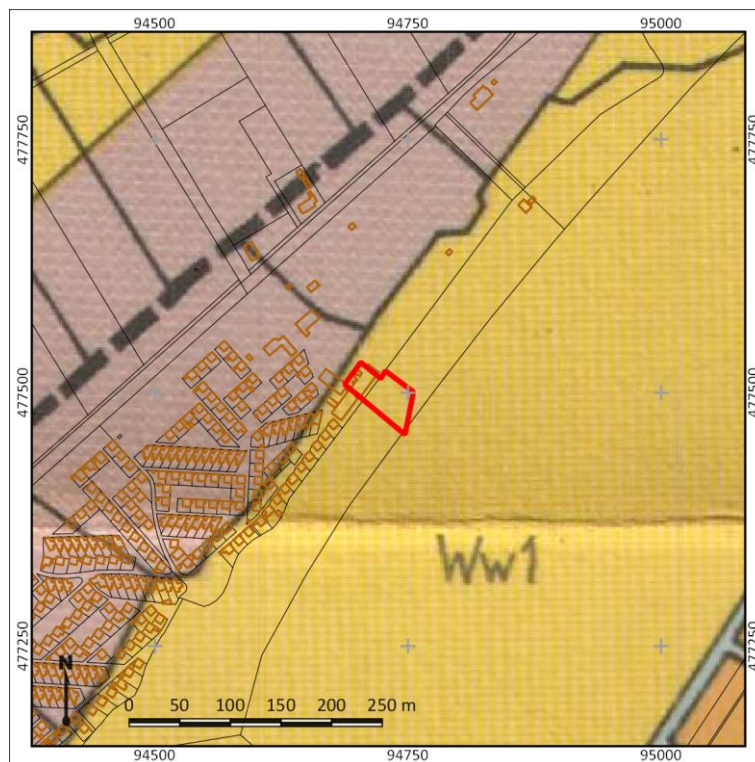
Bodem en grondwater

Op de bodemkaart ligt het plangebied binnen de bebouwde kom en is er geen bodemtype gekarteerd. Rondom deze zone met bebouwde kom zijn voornamelijk vlakvaaggronden gekarteerd (kaartcode Zn21 en Zn50A; bijlage 4). Vlakvaaggronden ontstaan voornamelijk in zandbanken of zandplaten. Ze bestaan vrijwel geheel uit grijs zand en hebben soms een humusarme tot matig humeuze, weinig donkergekleurde bovengrond. Ze komen onder andere voor in de bollengronden. (Bakker 1996).

Op de bodemkaart van Van der Meer (1952) ligt het plangebied geheel op droge strandwalgrond (kaartcode Ww1; figuur 3).

Grondwater

Aangezien het plangebied in bebouwd gebied gelegen is moet echter rekening gehouden worden dat (delen van) het bodemprofiel zijn aangetast als gevolg van ingrepen in de bodem. Dit kan een negatieve invloed hebben gehad op de mate van conservering van eventuele archeologische resten. Tenslotte is niet bekend welke grondwatertrappen binnen het plangebied te verwachten zijn. Het is echter de verwachting dat de grondwaterstand door de aanwezigheid van verharding en bebouwing is beïnvloed ten nadele van eventueel aanwezige onverkoolde (organische) archeologische resten (onder andere bewerkt hout, leer en textiel).

Figuur 3. Uitsnede van de bodemkaart van Van der Meer uit 1952.

8. Archeologische verwachting en bekende waarden

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Laag
Archeologische waarden en/of informatie	Ja, vondstmelding IJzertijd aardewerk

Archeologische verwachting

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status. Ook staat het niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK). Op de gemeentelijke verwachtingskaart is aan het terrein een lage archeologische verwachting toegekend. Deze verwachting hangt samen met de ligging van het plangebied in een ingesloten strandvlakte met mogelijke overgang naar een strandwal.

Bekende waarden

Binnen het plangebied heeft nog geen onderzoek plaatsgevonden, maar is wel een vondstmelding geregistreerd. Er zijn namelijk scherven uit de IJzertijd gevonden. Er is verder niks geregistreerd over vondstomstandigheden e.d. waardoor het niet vast te stellen of er sprake is van een losse (secundaire) vondst of dat er daadwerkelijk een vindplaats aanwezig is.

In de omgeving van het plangebied zijn enkele gegevens bekend. Zo is er in een onderzoeksgebied 150 meter ten noorden van het plangebied een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd, aan de Duinschooten naast nr. 17. In het bureauonderzoek zijn potentiële archeologische niveaus geïdentificeerd. In de top van de strandvlakte geldt een middelhoge verwachting op resten vanaf het Laat Neolithicum. Als er veen aanwezig is circa een meter onder het maaiveld is er mogelijk een archeologisch niveau uit de Bronstijd tot de Middeleeuwen aanwezig. Over het veen zal vervolgens duinzand zijn vastgezet. Hierin kunnen archeologische resten vanaf de Middeleeuwen verwacht worden. Uit het booronderzoek blijkt dat de drie niveaus nog aanwezig zijn, maar dat in enkele boringen geen intacte bodem meer aanwezig was. De middelhoge verwachting op archeologische resten uit het Laat Neolithicum tot de Bronstijd kan worden gehandhaafd, aangezien de strandvlakte (op 2 m -Mv) . Het veen is in de meeste boringen niet meer intact en ook het duinzand is verstoord, de verwachting op archeologische resten in deze lagen (vanaf de Bronstijd) vervallen hierbij (Koekkelkoren en Moerman, 2015; onderzoeksmelding 3975102100).

Een plangebied 500 meter ten noordwesten van het plangebied aan de Wilgendam is eveneens onderzocht en heeft een vergelijkbare verwachting als het hiervoor genoemde onderzoek. Booronderzoek heeft vastgesteld dat de grond is omgewerkt voor de bollenteelt en er geen verwachting is op archeologische resten (Koekkelkoren, 2015; onderzoeksmelding 3975095100).

Daarnaast zijn er nog enkele vondstmeldingen in het onderzoeksgebied bekend:

- 320 meter ten noordwesten van het plangebied is romeinse scherven van een enorme pot gevonden. Deze dateren tot de 1^e tot 3^e eeuw. De vindplaats betreft een zanderij (vondstmelding 3103396100).
- 375 meter ten noordoosten van het plangebied, waar tegenwoordig het Oosterduinse meer gelegen is, is handgevormd aardewerk uit de Late IJzertijd – Vroeg Romeinse tijd gevonden en gedraaid aardewerk uit de Late Middeleeuwen. De vondsten zijn aangetroffen bij veldverkenningen (vondstmelding 2842771100).

- 500 meter ten zuidoosten van het plangebied is een onderzoeksmelding bekend die de vondst van vier op elkaar gelegen bewoningsniveaus beschrijft in het Oude Duinlandschap. Het bovenste bewoningsniveau bevatte middeleeuwse scherven. In een niet-golvende tweede niveau zijn geen vondsten gedaan. In het derde niveau zijn scherven uit de eerste eeuwen van de jaartelling aanwezig, en late 'La Tene' vondsten. Het vierde niveau bevindt zich direct boven de waterspiegel en is overdekt met veen in het oosten. Er zijn stukjes vuursteenafslag aangetroffen. Het vuursteen is gedateerd tot het Neolithicum – Bronstijd (vondstmelding 3109958100).

Uit bovenstaande onderzoeken valt af te leiden dat er binnen het plangebied directe aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een vindplaats uit de Late IJzertijd, gezien de gedane vondsten. Het plangebied ligt landschappelijk gezien deels niet op de meest gunstige plek voor bewoning (op een strandvlakte), maar ook deels op een strandwal, die wel gunstig voor bewoning kan zijn geweest. In de omgeving zijn enkele vondstmeldingen bekend uit verschillende periodes; Neolithicum/Bronstijd, IJzertijd, Romeinse en Middeleeuwen. Dit geeft aan dat er waarschijnlijk vanaf het Neolithicum continu bewoningsmogelijkheden zijn geweest in de omgeving van het plangebied. Dat er geen vindplaatsen bekend zijn binnen het onderzoeksgebied heeft mogelijk meer te maken met verstoringen door het historische grondgebruik dan de afwezigheid ervan. Er is namelijk sprake van intensieve bollenteelt en zandwinning, waardoor archeologische resten verloren kunnen zijn gegaan.

9. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

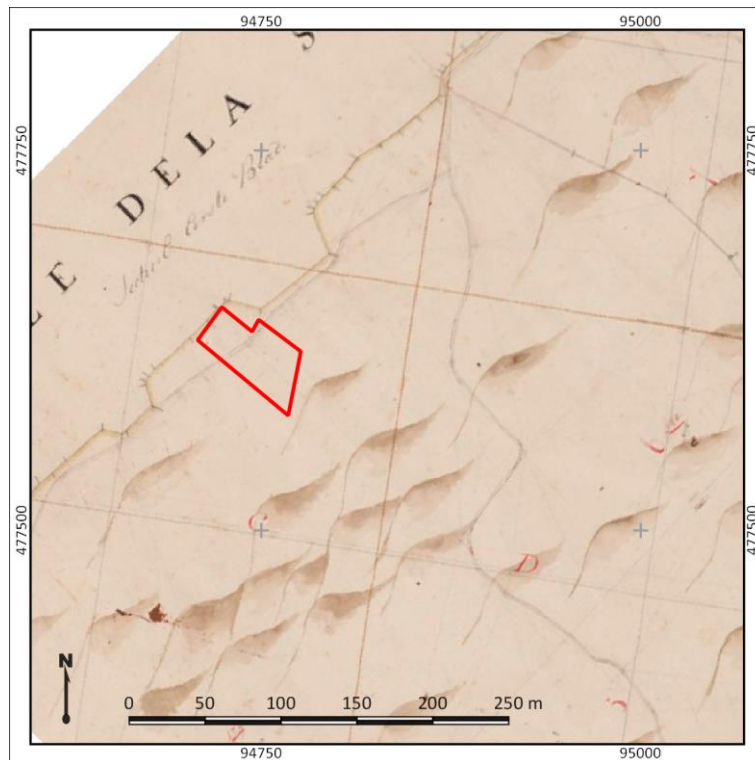
Historische bebouwing	Nee
Historisch gebruik	Weiland/duinen
Huidig gebruik	Bebouwd met hotels en restaurant
Bodemverstoringen	Vermoedelijk door de bouw en de afzanding van het gebied.

Historische achtergronden

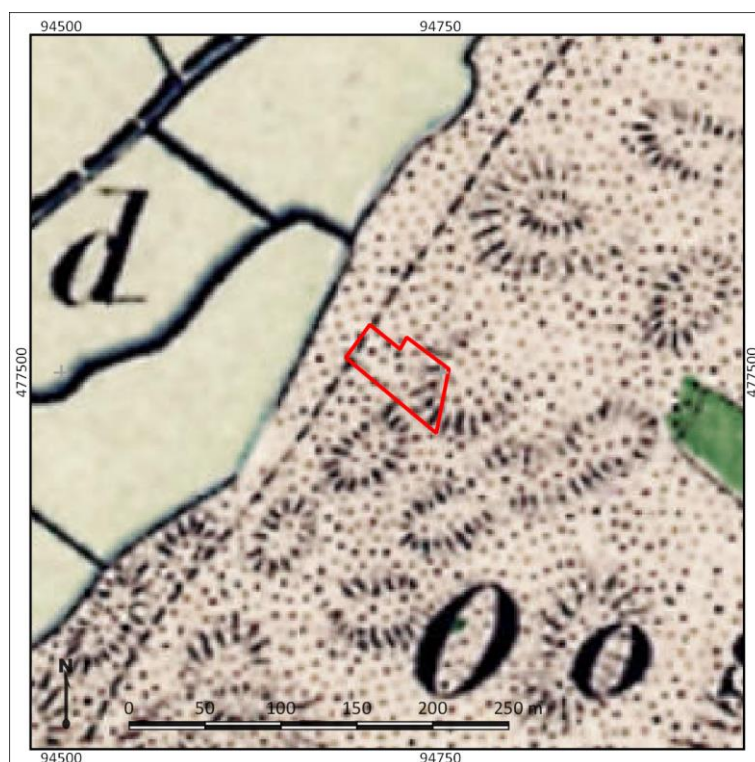
Op historisch kaartmateriaal is duidelijk te zien dat het plangebied op de grens tussen hooggelegen duingebied en een polder gelegen is. Het ligt deels in de Noordzijdepolder en deels op de Oosterduinen. De Oosterduinen zijn in de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw afgegraven ten behoeve van de zandwinning. Na het afzanden van de duinen is doorgegaan met het winnen van zand, en zo ontstond het huidige Oosterduinse meer (bron: www.landschapduinenbollenstreek.nl). Deze ontwikkeling is goed te zien op historisch kaartmateriaal; tot 1930 zijn er namelijk nog duinen aangegeven ten oosten van het plangebied (figuur 4 – 8). Waarna een plat landschap wordt aangeduid en een meer zichtbaar is ten oosten van het plangebied (figuur 9 – 10). Vanaf een topografische kaart uit 1997 is het huidige vakantiepark aangelegd (figuur 10).

Bodemverstoringen

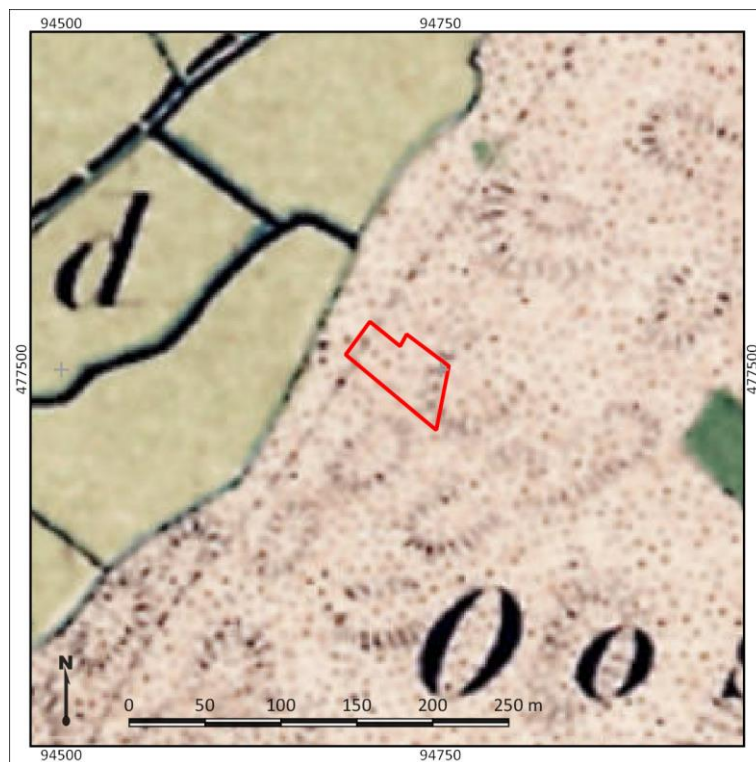
In het plangebied staat een restaurant. Deze bebouwing is gerealiseerd in 1989 (bagviewer.kadaster.nl). Er zijn geen bouwtekening voorhanden waaraan kan worden afgeleid in hoeverre de realisatie voor bodemverstoring heeft gezorgd. In de toekomstige planvorming zal het restaurant worden gesloopt en herbouwt. Er zijn geen gegevens bekend over het plangebied in het Bodemloket (www.bodemloket.nl). Wel zijn er verstoringen binnen het plangebied te verwachten die te maken hebben met de afzanding van het gebied.

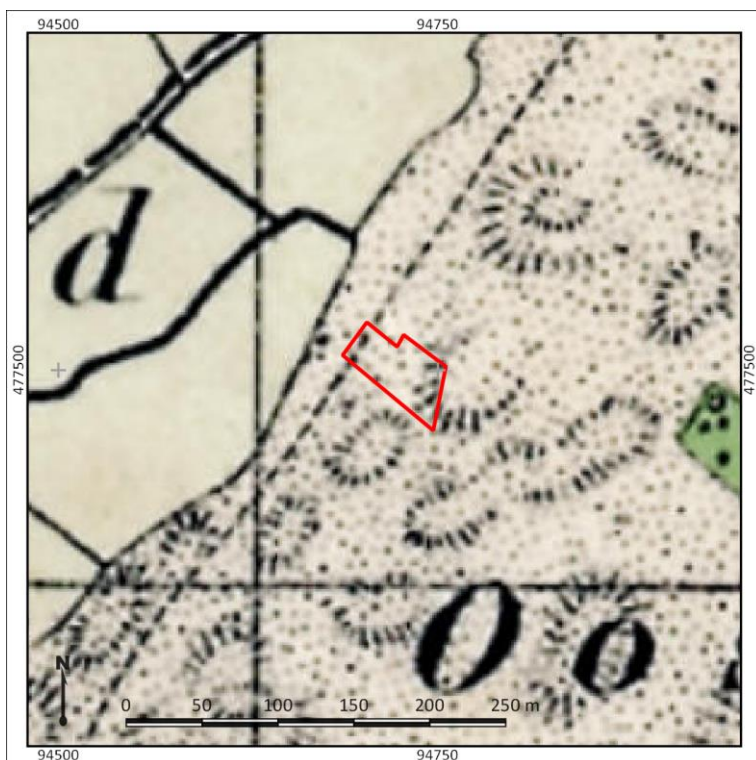
Figuur 4. Uitsnede van de kadastrale Minuutplan uit 1811-32. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: RCE

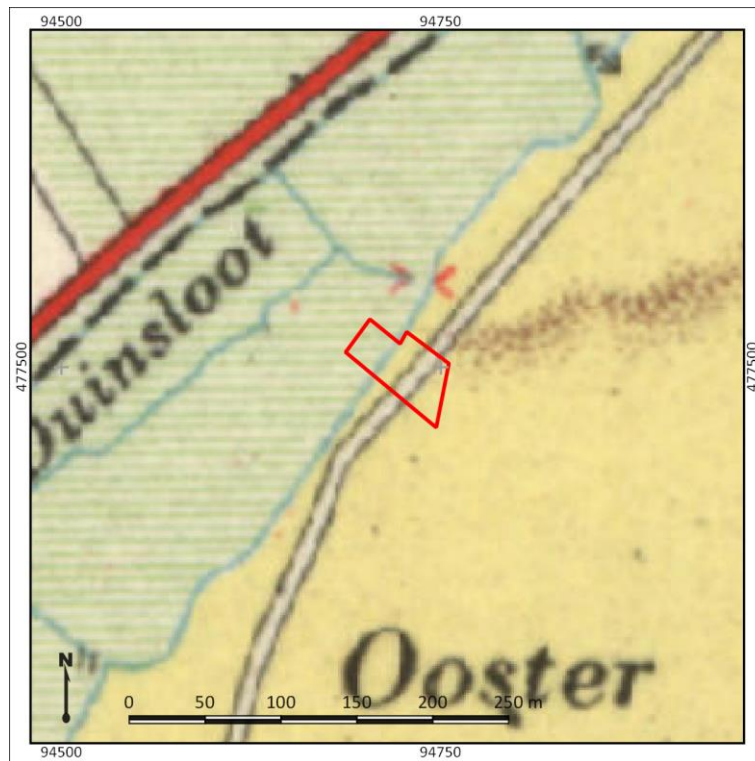
Figuur 5. Uitsnede van een topografische kaart uit 1880. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

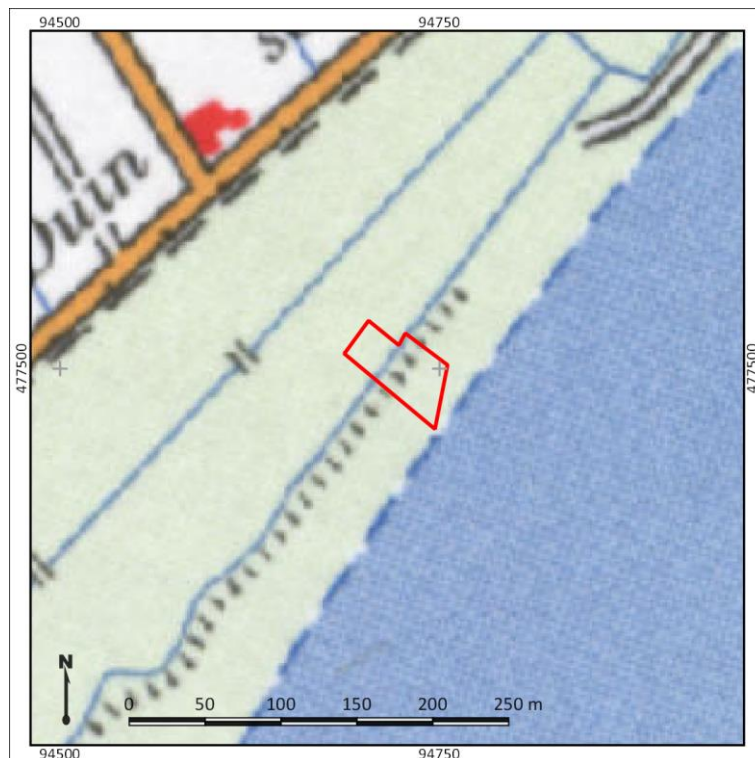
Figuur 6. Uitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 7. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1930. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 8. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1955. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 9. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1980. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 10. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1997. Het plangebied is met blauwe lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 11. Het plangebied op een luchtfoto uit circa 2017. Bron: PDOK.

10. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	<i>Laat Neolithicum – Late Middeleeuwen</i>	Middelhoog
Complextypen	Nederzettingen en/of sporen van landgebruik	
Stratigrafische positie	In de top van de strandvlakte, in het veen of op het duinzand	
Diepteligging	Vanaf maaiveld	

Aanwezigheid en dichtheid

Het plangebied bevindt zich op de overgang van een hooggelegen strandwal naar een laaggelegen strandvlakte. Op de strandvlakte en strandwal is vanaf het Laat Neolithicum bewoning mogelijk geweest. Vanaf de Bronstijd heeft er veenvorming plaatsgevonden op de laaggelegen delen in het plangebied. In het westen van het plangebied zou dus veen kunnen liggen, waarop eventuele archeologische resten vanaf de Bronstijd tot de Middeleeuwen aanwezig kunnen zijn. Op de strandwal in het oosten heeft vermoedelijk geen veenvorming plaatsgevonden. In het plangebied is een vondstmelding bekend van IJertijd aardewerk. De vondstomstandigheden zijn onbekend, maar het kan dus niet uitgesloten worden dat er een IJertijd vindplaats aanwezig is in de omgeving van het plangebied. Vanaf de Middeleeuwen vond er verstuiving van zand plaats, waardoor duinen ontstonden. In deze afzettingen kunnen dus archeologische resten vanaf de Middeleeuwen aanwezig zijn. De verwachting op dergelijke resten is dus middelhoog. Er is geen verwachting op archeologische resten uit de Nieuwe tijd. Er is namelijk op historisch kaartmateriaal geen bebouwing aanwezig, wat de kans zeer klein maakt dat het gebied bewoond is geweest in de Nieuwe tijd.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau wordt gevormd door de top van de strandwal/vlakteafzettingen, de top van het veen (indien aanwezig) en de top van de Nieuwe Duinafzettingen. Deze niveaus kunnen zich al vanaf het maaiveld bevinden, al is de verwachting dat er een verstoorde of opgebrachte laag aanwezig is binnen het plangebied.

Complextypen

In het plangebied worden in principe nederzettingsterreinen, sporen van landgebruik en grafvelden verwacht. Nederzettingsterreinen in het rivierengebied zouden zich kunnen kenmerken door een cultuurlaag of dichte vondstenstrooiing. Daarentegen zullen sporen van landgebruik (waaronder ook grafvelden) zich juist kenmerken door grondsporen en verkleuringen in de bodem en in veel mindere mate door de aanwezigheid van vondstmateriaal. Derhalve kan over de aanwezigheid van laatstgenoemde complexen enkel uitspraken gedaan worden op basis van de mate van intactheid van de bodem. In hoeverre daardoor eventueel aanwezige archeologische resten verdwenen zijn, is echter niet bekend. De bodemopbouw in het plangebied dient hierom met behulp van aanvullend veldonderzoek te worden getoetst.

11. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. De boringen zijn daarbij gebruikt om zowel de mate van intactheid van de bodem als de bodemopbouw zelf te bepalen. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1-5). Hiervan zijn er slechts twee geslaagd tot in de natuurlijke afzettingen (2 en 5). Een toelichting op deze resultaten is gegeven onder het kopje veldwaarnemingen.

De boringen hebben een diepte van maximaal 250 cm –Mv en zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Beneden de grondwaterspiegel is gebruik gemaakt van een zuigerboor met een diameter van 4 cm aangezien met een Edelmanboor het zand uit de boorkop valt om betrouwbaar te kunnen worden beschreven. De boringen zijn gefotografeerd en beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Een selectie van foto's van de boringen zijn terug te vinden in bijlage 7, de beschrijvingen in bijlage 8. Na beschrijving zijn de monsters handmatig doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De locatie van de boringen is met een meetlint bepaald aan de hand van de aanwezige bebouwing in het plangebied. De hoogteligging van de boringen is bepaald aan de hand van het AHN (bijlage 3).

Veldwaarnemingen

De boringen zijn uitgevoerd rondom de bestaande bebouwing. Aan de zuidzijde van de bebouwing is sprake van een kunstmatige verhoging die tegen de bebouwing aan ligt. Deze verhoging loopt het plangebied uit, maar heeft aan de top een hoogte van circa 4,0-4,5 m. De hier uitgevoerde boringen zijn allemaal geëindigd op een diepte van 2,5 m -Mv in dit ophoogpakket, dat tevens ongeschikt bleek om op te boren met een zuigerboor. Er zijn meerdere pogingen ondernomen om boring 1 uit te voeren, maar deze is steevast gestaakt op een kabel of anderszins harde laag op een diepte van maximaal 50 cm. Alleen boringen 2 en 5, uitgevoerd vlak voor de gevel van de bestaande bebouwing en in een grasveld aan de westzijde van de bestaande bebouwing, zijn geslaagd tot in de natuurlijke ondergrond. Een impressie van het plangebied is weergegeven in figuren 12 en 13.

Figuur 12. Foto's van het de noordoostzijde van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap

Figuur 13. Foto's van noordelijke deel van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap.

Bodemopbouw en lithologie

Ter plaatse van de twee geslaagde boringen is sprake van een eenduidige bodemopbouw. Vanaf maaiveld is sprake van een moderne bouwvoor cq. straatzand tot een diepte van 30-40 cm -Mv. Dit gaat over in een doorwerkingspakket van matig siltig zand, waarin in boring 2 ook veenbrokken te herkennen zijn. Deze doorwerkingslaag houdt waarschijnlijk verband met de realisatie van de bestaande bebouwing. De doorwerkingslaag gaat op een diepte van 90-95 (0,06 tot 0,14 m -NAP) over in een pakket lichtgrijs matig fijn kalkloos zand, dat is geïnterpreteerd als duinzand. In dit pakket is geen bodemvorming waargenomen. Het is aangetroffen tot een diepte van 110-120 cm -Mv, alwaar het zeer scherp overgaat in een pakket matig kalkhoudend en kalkrijk zand. Dit zand is donkergrijs tot blauwgrijs van kleur en bevat schelpenbanden. In boring 2 is in dit pakket op een diepte van 160-170 cm -Mv een brok veen aangetroffen, dat waarschijnlijk verspoeld of verslagen is. De kalkrijke zanden zijn geïnterpreteerd als een pakket strandvlakte-afzettingen. Boringen 2 en 5 zijn geëindigd in dit pakket op een diepte van 250 cm -Mv.

Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het opsporen van dergelijke zaken niet het hoofddoel van dit onderzoek is.

Landschappelijke en archeologische interpretatie

Op grond van het veldonderzoek is vast te stellen dat in het plangebied geen sprake is van een archeologisch relevant niveau. Het pakket Hollandveen dat over de duinen in het gebied zou zijn gegroeid, is volledig vergraven door werkzaamheden ten behoeve van de bestaande bebouwing tot een diepte van 90-95 cm -Mv (0,06 tot 0,14 m -NAP). In de top van het duinzand aangetroffen in het plangebied zijn geen aanwijzingen voor bodemvorming aangetroffen, waardoor het onwaarschijnlijk is dat hier sprake is geweest van bewoning of bewoonbare omstandigheden. Tenslotte zijn de strandvlakte afzettingen zo schelprijk, zelfs met schelpenbanden, dat deze naar alle waarschijnlijkheid onder zeer actieve omstandigheden zijn afgezet. Dergelijke actieve omstandigheden zijn ongeschikt voor bewoning geweest. Daarmee is sprake van een lage verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden in het plangebied vastgesteld. Dit betekent een bijstelling van de oorspronkelijke middelhoge verwachting.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

Op basis van het gecombineerde bureau- en booronderzoek kan worden geconcludeerd dat de oorspronkelijke middelhoge verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden naar een lage verwachting is bij te stellen. De lage verwachting is van kracht voor de periode Laat-Neolithicum – Late Middeleeuwen. Deze lage verwachting is gebaseerd op het ontbreken van een archeologisch relevant niveau in de venige afzettingen, de duinzandafzettingen of de strandafzettingen. De top van het veenpakket is geroerd geraakt tijdens de realisatie van de bestaande bebouwing tot een diepte van 90-95 cm -Mv, in het duinpakket is geen bodemvorming aangetroffen en de strandvlakte-afzettingen vertonen sporen van een dusdanig actief afzettingsmilieu dat bewoning waarschijnlijk niet mogelijk is geweest.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om een bestemmingsplanwijziging door te voeren, zodat in de toekomst een nieuw restaurant gerealiseerd kan worden, waarvoor de ondergrond over een oppervlakte van 470 m² in meer of mindere mate geroerd gaat worden. Aangezien is vastgesteld dat voor het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden geldt, adviseren wij om in het nieuwe bestemmingsplan geen nieuwe dubbelbestemming op het gebied van archeologie op te nemen. De bouw van het nieuwe restaurant kan daarmee doorgang vinden zonder de noodzaak tot verder archeologisch onderzoek. Wel wijzen wij de initiatiefnemer en de uitvoerder van de werkzaamheden op de wettelijke plicht om eventuele toevalsvondsten te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Noordwijk (Erfgoedwet 2016, artikel 5:10).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Noordwijk) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied. Dit besluit kan en mag afwijken van hetgeen is geadviseerd door Transect.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.watwaswaar.nl
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.geodan.nl
- gahetna.nl
- geschiedenisvanzuidholland.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.landschapduinenbollenstreek.nl

Lijst van afbeeldingen

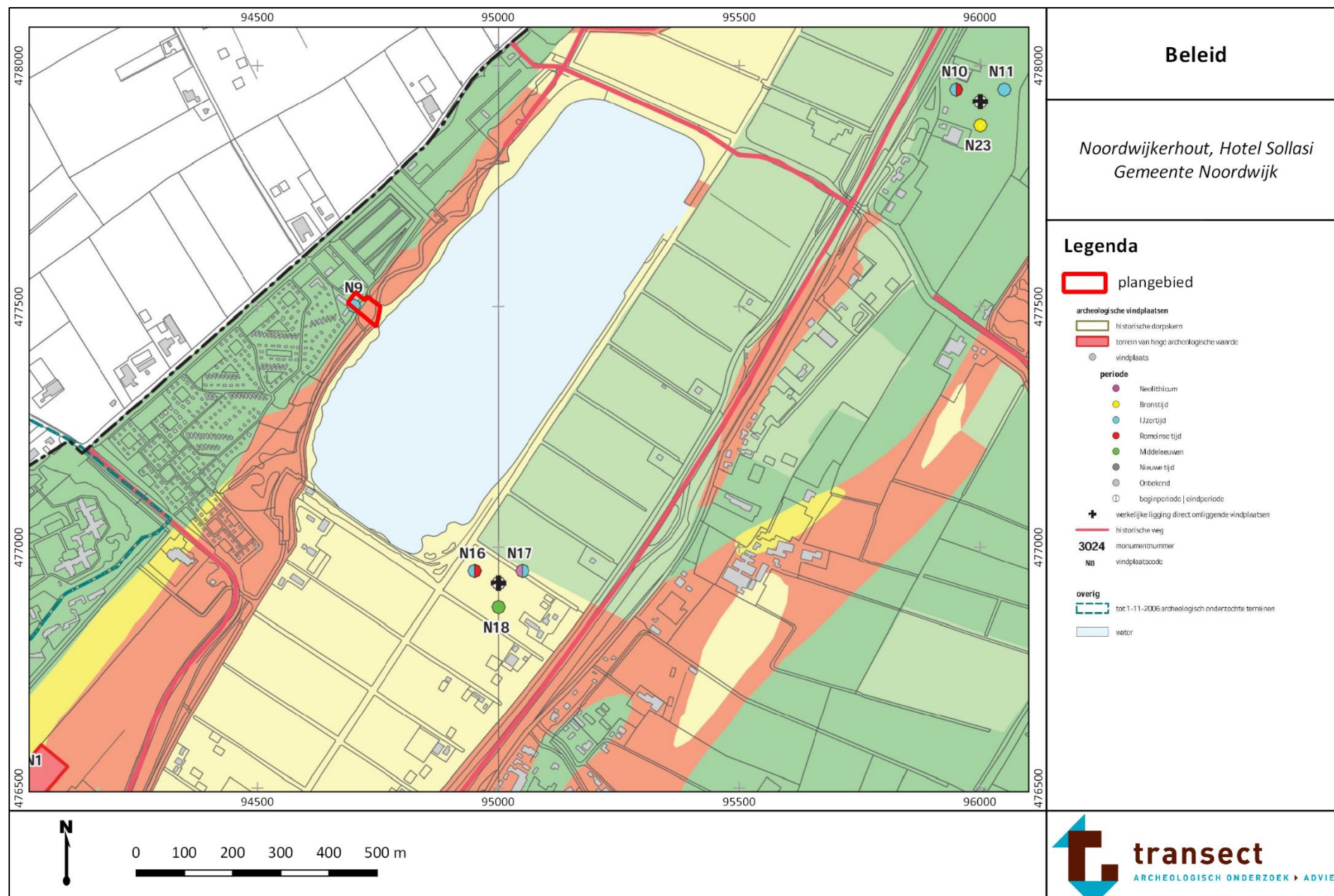
Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven).	3
Figuur 2. Toekomstige indeling van het plangebied (bron: opdrachtgever).....	4
Figuur 3. Uitsnede van de bodemkaart van Van der Meer uit 1952.....	8
Figuur 4. Uitsnede van de kadastrale Minuutplan uit 1811-32. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: RCE	12
Figuur 5. Uitsnede van een topografische kaart uit 1880. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	12
Figuur 6. Uitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	13
Figuur 7. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1930. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	13
Figuur 8. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1955. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	14
Figuur 9. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1980. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	14
Figuur 10. Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1980. Het plangebied is met blauwe lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl	15
Figuur 11. Het plangebied op een luchtfoto uit circa 2017. Bron: PDOK.....	15
Figuur 12. Foto's van het de noordoostzijde van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap	17
Figuur 13. Foto's van noordelijke deel van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap.	18

Literatuur:

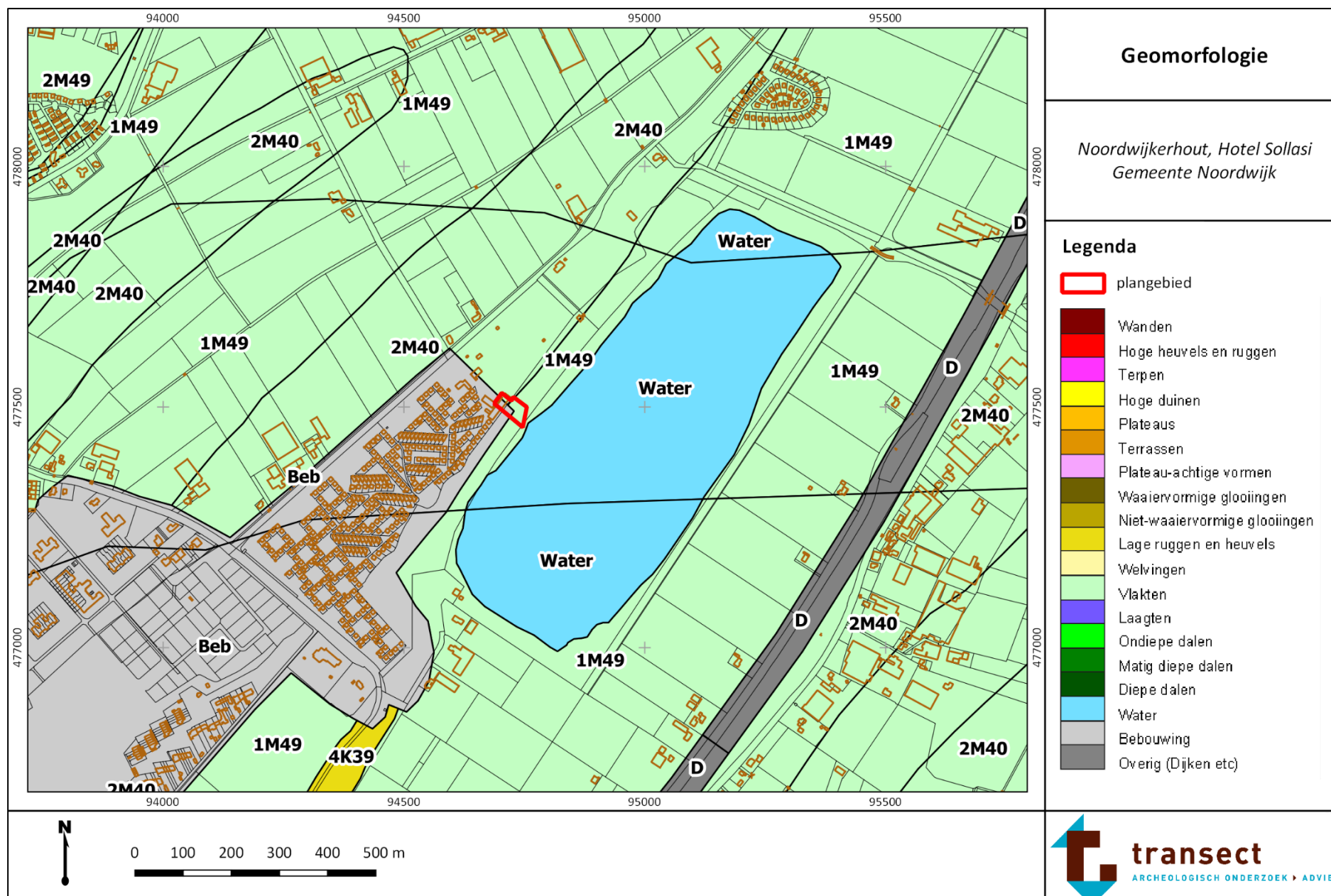
- Bakker, H. de, 1966. *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.
- Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Wageningen.

- Berendsen, H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer (eds.), 2001. *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*. Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Hijma, M.P., 2010. *From river valley to estuary: the early-mid Holocene transgression of the Rhine-Meuse Valley, the Netherlands*, *Netherlands Geographical Studies*, Issue 389. Utrecht University, Utrecht.
- Koekelkoren, A.M.H.C., 2015. *Archeologisch bureauonderzoek & inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Wilgendam (tussen nrs. 5 en 7), Noordwijk, gemeente Noordwijk*. IDDS archeologie rapport 1821.
- Koekelkoren, A.M.H.C. en S. Moerman, 2015. *Archeologisch bureauonderzoek & inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, Duinschooten (naast nr. 17), Noordwijk, gemeente Noordwijk*. IDDS Archeologie rapport 1820.
- Valk, L. van der, 1995. *Geology and sedimentology of Late Atlantic Sandy, wave-dominated deposits near The Hague (South-Holland, the Netherlands): a reconstruction of an early prograding coastal sequence*. Mededelingen van de Rijks Geologische Dienst, 57.
- Zagwijn, W.H. & C.J. van Staalduinen (red.), 1975. *Toelichting bij de geologische overzichtskaarten van Nederland*. Haarlem

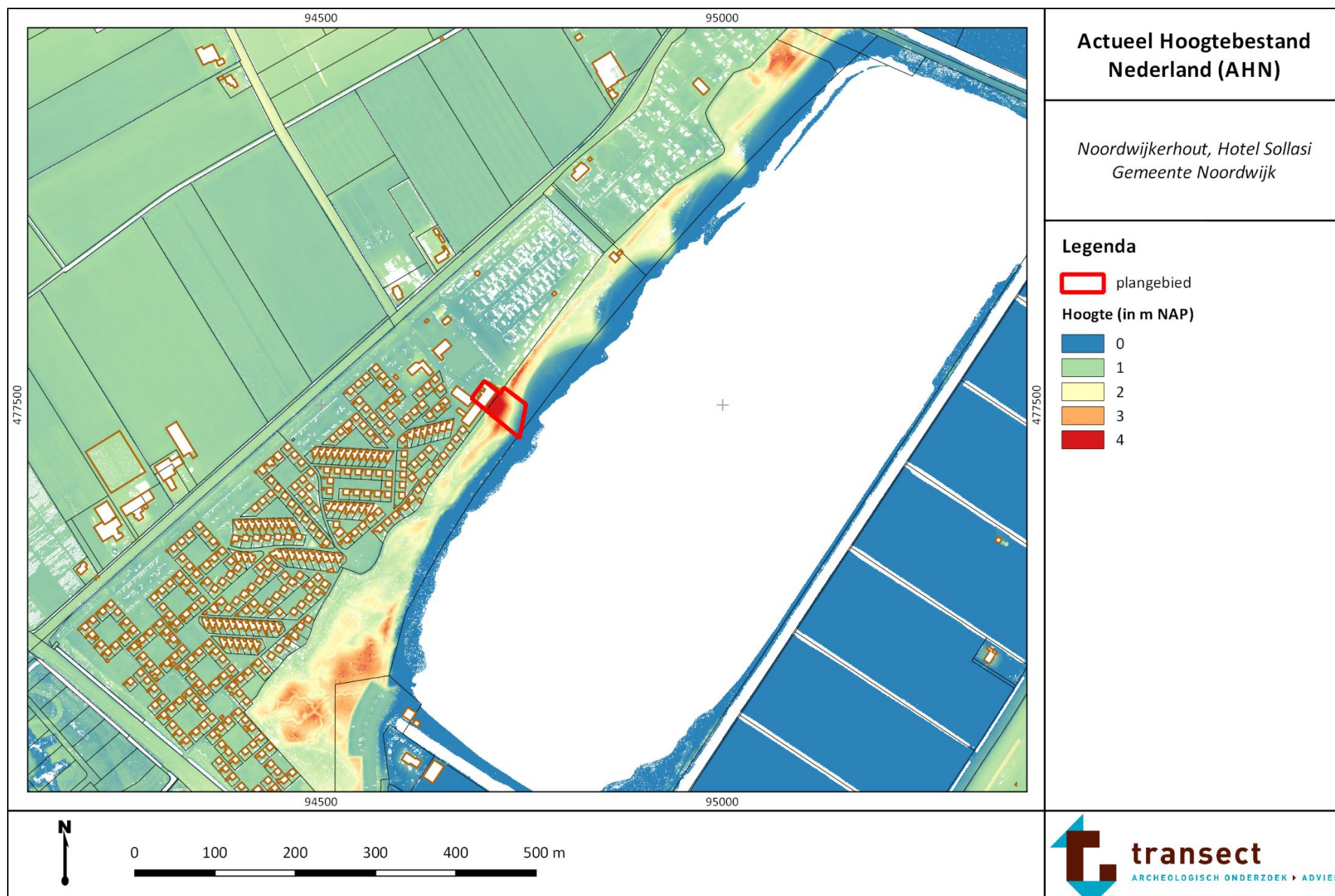
Bijlage 1: Archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente Noordwijkerhout

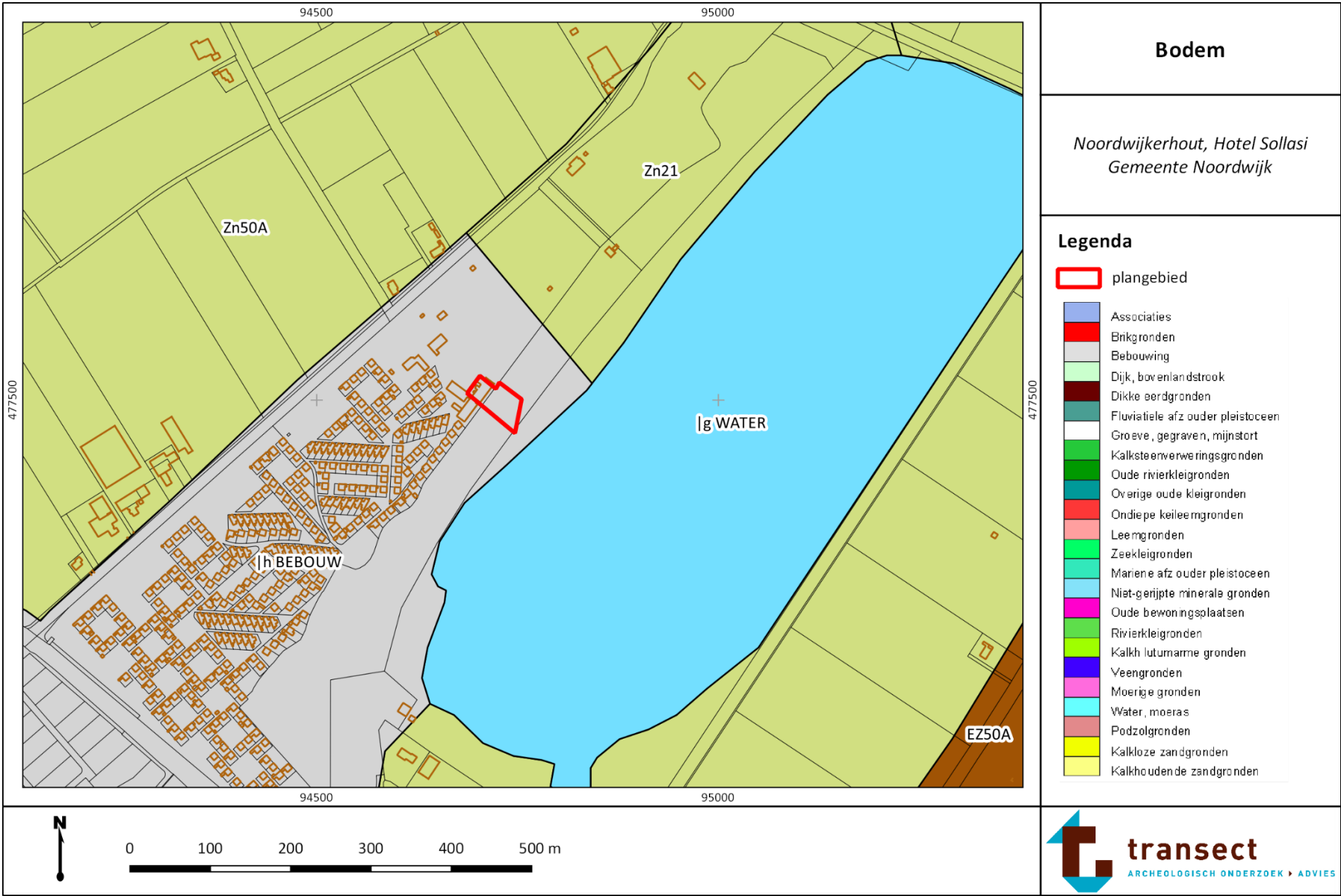
Bijlage 2: Geomorfologische kaart

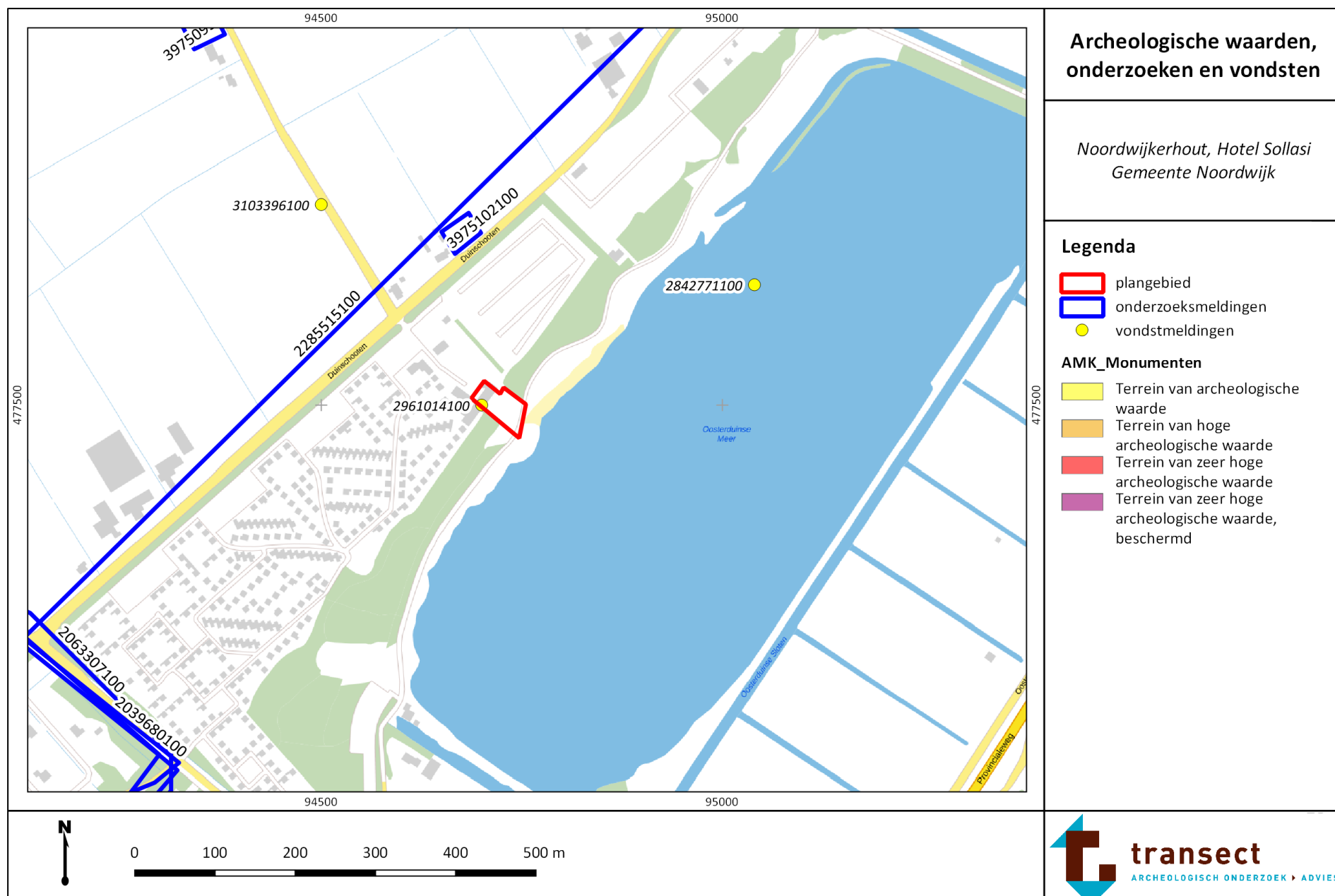
Bijlage 3: Hoogtekaart

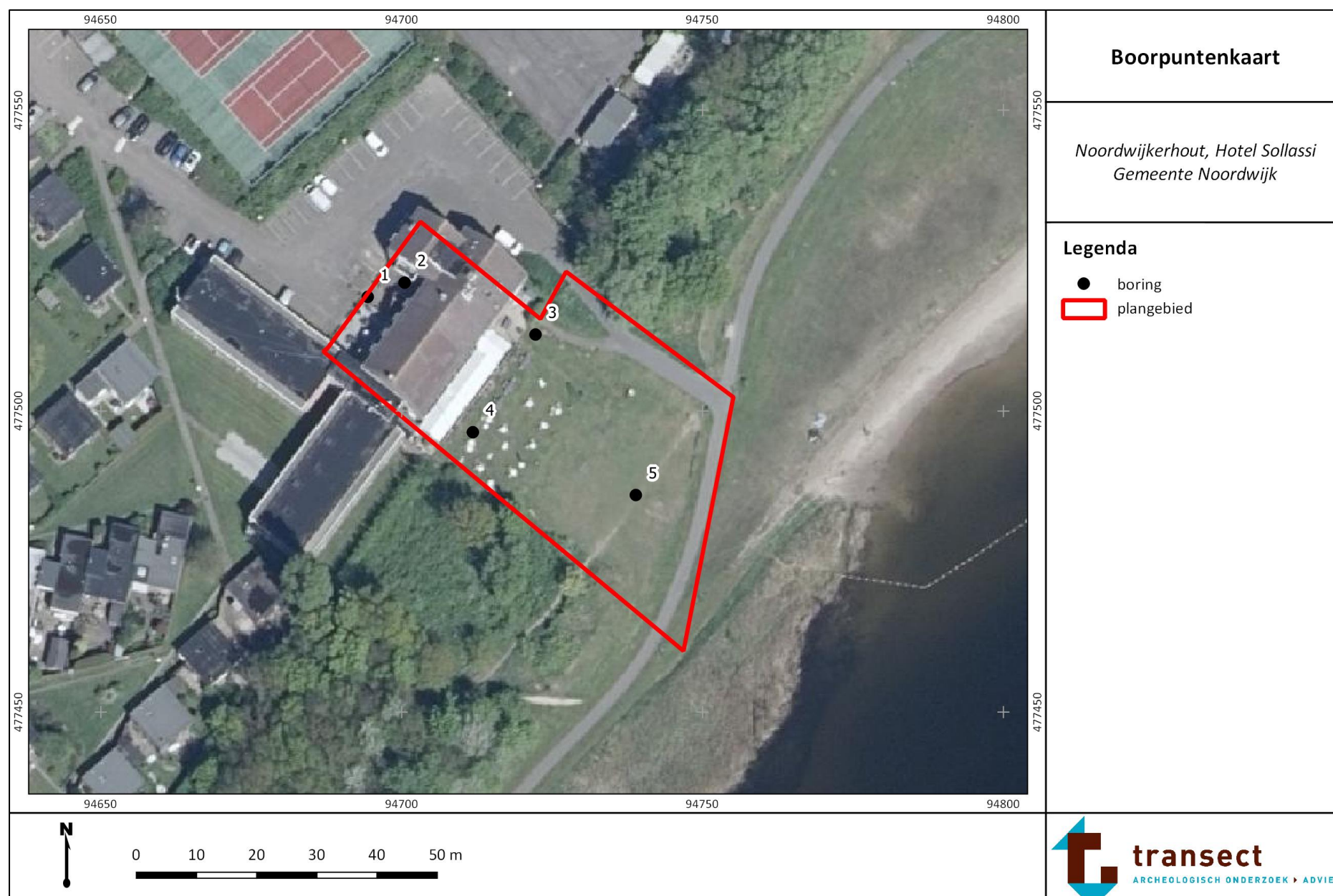
Bijlage 4: Bodemkaart

Bijlage 5: Archeologische waardenkaart

Bijlage 6: Boorpuntenkaart

Bijlage 7: Foto's van de boringen

Hieronder volgen opnames van de boringen. De boorkernen op onderstaande foto's zijn van rechts naar links uitgelegd, waarbij de onderkanten van de boringen naar boven wijzen (per 50 cm). Daarnaast zijn opnames van het deel dat is opgeboord met de zuigerboor toegevoegd.

Foto van boring 2, representatief voor boring 5.

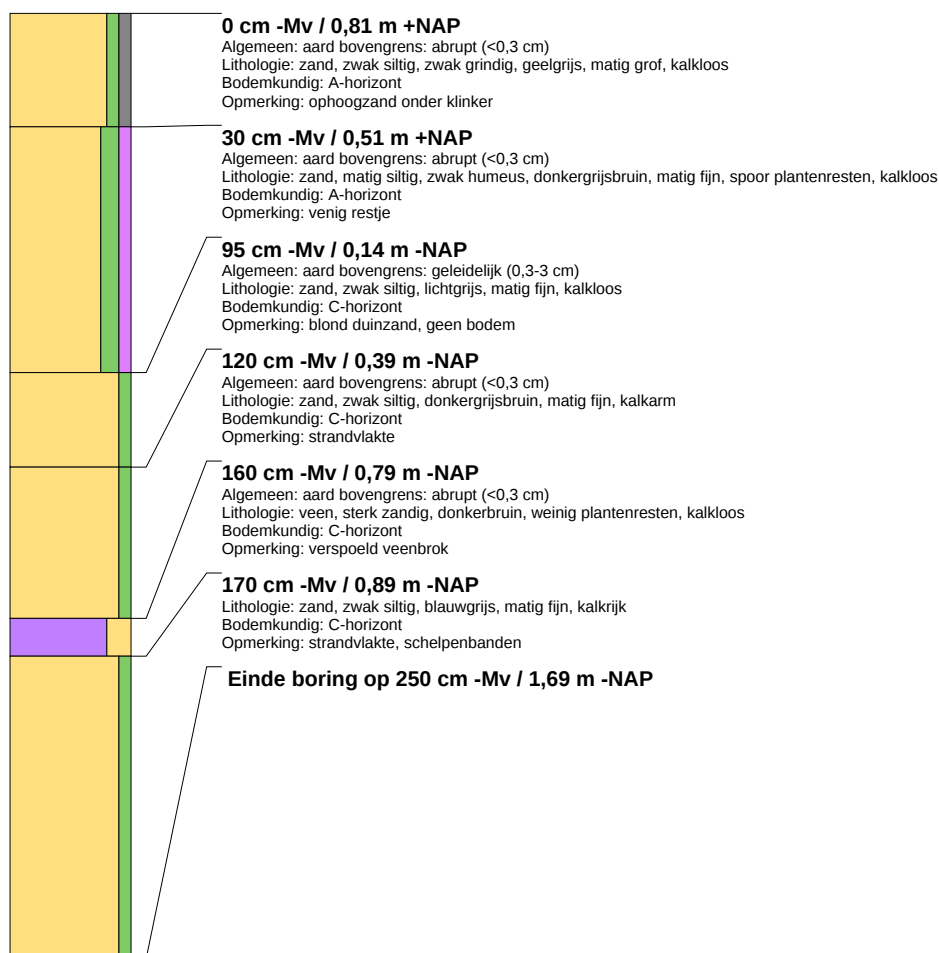
boring: SOLLA-1

beschrijver: JR, datum: 6-2-2019, X: 94.694, Y: 477.518, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 0,72, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: AGEL Adviseurs, uitvoerder: Transect BV

boring: SOLLA-2

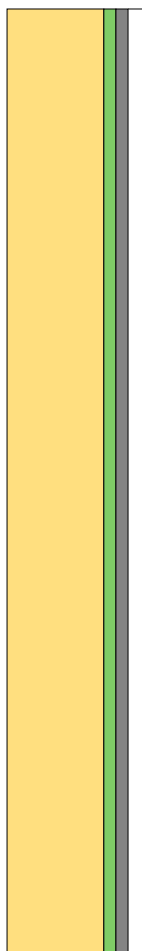
beschrijver: JR, datum: 6-2-2019, X: 94.700, Y: 477.521, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 0,81, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: AGEL Adviseurs, uitvoerder: Transect BV

boring: SOLLA-3

beschrijver: JR, datum: 6-2-2019, X: 94.722, Y: 477.512, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,91, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: AGEL Adviseurs, uitvoerder: Transect BV

0 cm -Mv / 3,91 m +NAP

Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)

Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, geelgrijs, matig grof, kalkloos

Bodemkundig: A-horizont

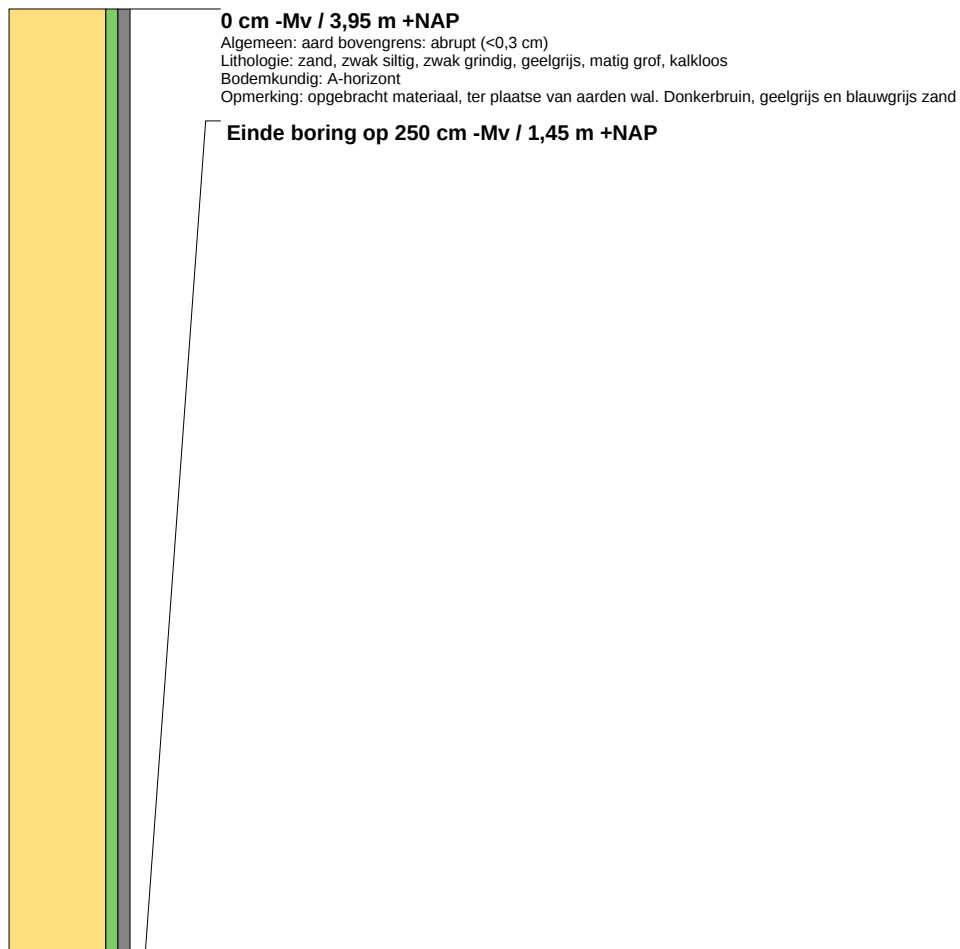
Opmerking: opgebracht materiaal, ter plaatse van aarden wal. Donkerbruin, geelgrijs en blauwgrijs zand

Einde boring op 250 cm -Mv / 1,41 m +NAP

boring: SOLLA-4

beschrijver: JR, datum: 6-2-2019, X: 94.705, Y: 477.493, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,95, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: AGEL Adviseurs, uitvoerder: Transect BV

boring: SOLLA-5

beschrijver: JR, datum: 6-2-2019, X: 94.674, Y: 477.498, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 0,84, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: AGEL Adviseurs, uitvoerder: Transect BV

